

Część IV

MUZYKA W LITURGII

576. Konferencja Episkopatu Polski przypomina, że: „Muzyką liturgiczną są kompozycje, które zgodnie z przepisami kościelnymi współtworzą święte obrzędy. W wypełnianiu funkcji znaku liturgicznego muzyka posługuje się różnymi formami, gatunkami i rodzajami, zarówno wokalnymi, wokально-instrumentalnymi, jak i instrumentalnymi. Liturgia z natury swej jest nie tylko otwarta na muzykę, lecz wręcz się jej domaga. Muzyka w liturgii nie jest jej <oprawą>, ale integralnie wiąże się z celebracją świętych obrzędów” (*Instrukcja KEP o muzyce kościelnej* z 14.10.2017, n. 5n.). Celem muzyki liturgicznej jest chwała Boża i uświęcanie wiernych oraz budowanie wspólnoty wierzących (KL 112).

577. Synod przypomina, że „chorał gregoriański jako śpiew własny Kościoła rzymskokatolickiego powinien mieć szczególne miejsce w uroczystości sprawowanych liturgiach” (*Instrukcja o muzyce...*, n. 63). Duszpasterze, szczególnie w większych parafiach, winni zadbać, aby zespoły śpiewacze (schole liturgiczne i chóry parafialne) były przygotowane do wykonywania przynajmniej niektórych śpiewów gregoriańskich, a odpowiedzialni za muzykę liturgiczną, uczyli prostszych melodii wszystkim wiernych.

578. Śpiewy mszalne powinny być zgodne z czynnością świętą, z treścią dnia lub okresu liturgicznego i zatwierdzone przez kompetentną władzę diecezjalną. Pomocą w ich wyborze są teksty liturgiczne – antyfony, modlitwy i czytania.

579. Struktura śpiewów mszalnych podkreśla ważność poszczególnych momentów liturgii (por. Święta Kongregacja Obrzędów, instrukcja *Musicam Sacram* z 5.03.1967, n. 7). Spośród części śpiewanych pierwszeństwo mają teksty wykonywane przez kapłana. Śpiewany winien być dialog przed prefacją, prefacją i aklamacją „Święty, Święty”, które stanowią jedną całość. W sposobie wykonywania tych części nie należy więc wprowadzać różnic, np. śpiewając dialog, a recytując prefację. Śpiewana winna być także doksologia kończąca Modlitwę eucharystyczną. Aklamację „Amen” można w uroczystych celebracjach wielokrotnie powtórzyć, a także wykonać wielogłosowo (*Instrukcja o muzyce...*, n. 20).

580. Ze względu na muzyczną formę, a także w poszanowaniu tradycji Kościoła, śpiewu domagają się także elementy liturgii stanowiące samodzielny obrzęd, między innymi wezwanie „Panie zmiłuj się nad nami”, hymn „Chwała na wysokości Bogu” oraz sekwencje, w których z zasady powinno uczestniczyć całe zgromadzenie liturgiczne.

581. Ważne miejsce w liturgii zajmują wreszcie śpiewy towarzyszące innym obrzędom, takie jak śpiew na wejście, śpiew na przygotowanie darów, śpiew „Baranku Boży” i śpiew na Komunię. Nie może ich zabraknąć przynajmniej w uroczystej liturgii.

582. Synod zaleca, aby bacznie zwracać uwagę na śpiewy wykonywane podczas liturgii słowa. Śpiew po czytaniach w formie psalmu responsoryjnego powinien być wykonywany przez jednego psalterzystę i zawsze z miejsca proklamacji słowa Bożego. Śpiew przed Ewangelią wykonuje całe zgromadzenie. Nawet jeśli Ewangelię się odczytuje, to podczas bardziej uroczystych celebracji powinno się śpiewać pozdrowienie, zapowiedź tytułu i aklamację (por. OWL 17; OWMR 62). Podobnie może postąpić lektor, tj. odśpiewać kończącą je formułę, na którą zgromadzenie odpowiada aklamacją (por. OWL 18).

583. Synod zachęca, aby przynajmniej w niedziele i uroczystości wykonać śpiew uwielbienia. Dla podkreślenia uroczystego charakteru liturgii powinno się także wykonywać w muzycznej formie wyznanie wiary, modlitwę Pańską oraz wezwania modlitwy powszechnej.

584. Sobór Watykański II podkreślił, że „w Kościele łacińskim należy mieć w wielkim poszanowaniu organy piszczalkowe, jako tradycyjny instrument muzyczny, którego brzmienie ceremoniom kościelnym dodaje majestatu, a umysły wiernych podnosi do Boga i spraw niebieskich” (KL 120). W parafiach, w których istnieją już organy piszczalkowe, proboszczowie powinni dbać o ich dobry stan poprzez bieżącą konserwację. W kościołach dotąd nieposiadających organów piszczalkowych, należy – w miarę możliwości – zatroszczyć się o zaplanowanie ich budowy. Organy elektroniczne mogą być dopuszczone tylko jako instrument tymczasowy (*Instrukcja o muzyce...*, n. 37). Postępowanie z instrumentami należy każdorazowo konsultować z Diecezjalną Komisją ds. Muzyki Kościelnej, co regulują odrębne przepisy diecezjalne.

585. Akompaniament organowy, towarzyszący śpiewom, może być wykonywany przez cały rok liturgiczny. Również solowa gra na tym instrumencie jest w liturgii dopuszczalna, za wyjątkiem okresu od zakończenia śpiewu hymnu „Chwała na wysokości Bogu” we Mszy Wieczerzy Pańskiej, do rozpoczęcia tego hymnu we Mszy Wigilii Paschalnej (OWMR 313; *Instrukcja o muzyce...*, n. 38).

586. Synod przypomina o zakazie wprowadzania do liturgii muzyki świeckiej, piosenek religijnych oraz instrumentów i muzyki, które utrudniają lub wprost zakłócają liturgiczne doświadczenie wiary. Śpiewnik kościelny, autorstwa ks. Jana Siedleckiego, wyd. XLI, został zatwierdzony jako ogólnopolski śpiewnik liturgiczny (*Instrukcja o muzyce...*, n. 41). Muzyka i śpiew winny być

wykonywane na żywo, zakazane jest odtwarzania podczas celebracji liturgicznych muzyki za pomocą urządzeń elektronicznych.

587. Śpiew liturgiczny wymaga zawsze starannego przygotowania wszystkich uczestników zgromadzenia, a szczególnie celebransa, diakona, psalterzysty, organisty i kantora. Synod usilnie zachęca, aby sprawowanie liturgii w większym zgromadzeniu wiernych, szczególnie w niedziele i uroczystości, poprzedzone było przygotowaniem śpiewów całego zgromadzenia. Dobór repertuaru, z uwzględnieniem możliwości uczestników liturgii, powinien odbywać się podczas spotkania zespołu przygotowującego celebrację, nad którym pieczę sprawuje proboszcz lub wyznaczony przez niego duszpasterz, a w jego skład wchodzi osoby odpowiedzialne za muzykę liturgiczną. Pomocą w wyborze śpiewów są zamieszczone w diecezjalnym kalendarzu liturgicznym propozycje przygotowane przez Diecezjalną Komisję ds. Muzyki Kościelnej. W repertuarze liturgicznym nie należy pomijać utworów gregoriańskich (por. KL 116).

588. Odpowiedzialnym za kształt muzyki liturgicznej w parafii jest organista (*Instrukcja o muzyce...*, n. 12). Powinien on posiadać pełne przygotowanie muzyczne i liturgiczne oraz dbać o własną formację duchową. Synod w sposób szczególny zaleca, aby organiści ukończyli Diecezjalne Studium Muzyki Kościelnej w Siedlcach (DSMKS). Wskazane jest, aby w większych parafiach organiści byli zatrudnieni na warunkach stałej umowy. Szczegółowe wskazania dotyczące kwalifikacji, zatrudnienia i pracy organistów zawiera *Regulamin pracy organistów w parafiach Diecezji Siedleckiej (Aneks nr 16)*. Proboszczowie powinni wymagać od nich ciągłego rozwoju muzycznego oraz mobilizować ich do nieustannego pogłębiania formacji muzyczno-liturgicznej, poprzez udział w diecezjalnych dniach skupienia oraz kursach doskonalących organizowanych przez DSMKS.

589. Synod zachęca, aby w parafiach, w których nie ma organisty, była przynajmniej osoba pełniąca funkcję kantora. Zalecenia dotyczące nauki i formacji kantorów są takie same, jak w przypadku organistów. Synod podkreśla też dużą potrzebę przygotowania muzyczno-liturgicznego i formacji duchowej innych osób sprawujących muzyczne funkcje w liturgii, a szczególnie psalterzystów, dyrygentów chórów oraz muzyków solistów.

590. Synod przypomina, że w każdej wspólnotie powinny funkcjonować liturgiczne zespoły śpiewacze: schole, a tam gdzie jest to możliwe, także chóry (por. *Instrukcja o muzyce...*, n. 56). Ich zadaniem jest przewodniczenie śpiewom zgromadzenia oraz wykonywanie trudniejszych artystycznie kompozycji, a szczególnie chorału gregoriańskiego i utworów wielogłosowych.

Dla skutecznego pełnienia funkcji w liturgii, zespoły śpiewacze powinny się cieszyć opieką i wsparciem księży proboszczów tak od strony duchowej, jak i materialnej.

591. W kościołach nie wolno organizować koncertów muzyki świeckiej, nawet gdyby odznaczała się wysokimi walorami artystycznymi (*Instrukcja o muzyce...*, n. 44c). Jest to dozwolone natomiast w przypadku muzyki religijnej, szczególnie, gdy w kościele panuje dobra akustyka, a prezentowana muzyka jest wartościowa, może prowadzić do zachwytu nad pięknem i obudzić głębokie przeżycia religijne. Koniecznie jednak w takim wypadku winno się przestrzegać zasad podanych we wspomnianej Instrukcji KEP (n. 44-50), a przed wydaniem zgody, uzyskać zezwolenie Biskupa Siedleckiego.

Część V

MIEJSCA ŚWIĘTE

592. Miejscami świętymi są te, „które przez poświęcenie lub błogosławieństwo, dokonane według przepisów ksiąg liturgicznych, zostały przeznaczone do kultu Bożego lub na grzebanie umarłych” (kan. 1205). Z uwagi zatem na świętość kościołów, kaplic i cmentarzy należy otaczać je szacunkiem, a także troszczyć się o ich stan, liturgiczną poprawność urządzenia i estetykę. Zadanie to spoczywa na proboszczach lub administratorach takich miejsc.

Kościoły i kaplice

593. Proboszczowie są zobowiązani przedstawiać Biskupowi Siedleckiemu do zatwierdzenia zarówno projekty budowy nowych kościołów i kaplic, jak również adaptacji lub remontów już istniejących. Decyzja należy do Biskupa, który przed jej podjęciem winien zasięgnąć opinii Diecezjalnej Komisji Artystyczno-Architektonicznej, a w przypadku decyzji o budowie nowego kościoła, ponadto opinii Rady Kapłańskiej (kan. 1215 § 1; por. *Statut Rady Kapłańskiej Diecezji Siedleckiej*, n. 18 e). Na etapie projektowania, budowy, bądź remontu budynku sakralnego, należy zachować normy zawarte w *Ogólnym wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego*, dotyczące urządzenia prezbiterium, ołtarza, ambony, miejsca przewodniczenia oraz miejsca przechowywania Najświętszego Sakramentu.

594. Każdy kościół parafialny powinien być poświęcony uroczystym obrzędem (kan. 1217 § 2). Należy pamiętać, aby po dokonaniu poświęcenia, został sporządzony odpowiedni dokument, którego jeden egzemplarz winno się przechowywać w archiwum parafialnym, a drugi w Kurii Diecezjalnej (kan. 1207).